

УДК 81'373'42:316.64(477)

Онуфрієнко Г. С.¹, Дзєцина К. О.²

¹ д-р філос. у філол. науках, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-313 НУ «Запорізька політехніка»

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНА ЛЕКСИКА В УКРАЇНСЬКОМУ МАСМЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Інтернаціональна лексика (ІЛ) є невід'ємною частиною сучасного глобального мовного простору, відіграючи провідну роль у міжкультурній комунікації як потужний спільний вербальний ресурс. Проблему визначення ІЛ та її функціонування, особливості її адаптації в різних мовах і функційних стилях активно досліджують як українські лінгвісти, так і зарубіжні. Пріоритетний внесок у розроблення концепції інтернаціоналізації лексики в мовній картині світу здійснив член-кореспондент НАН України, професор, доктор філологічних наук Валерій Акуленко [1]. Окремі актуальні питання інтернаціональної лексики іншомовного походження (ІЛПП) висвітлено на прикладі різних мов у наукових працях Олени Безпояско, Євгенії Карпіловської, Тараса Кияка, Ніни Клименко, Ірини Кочан, Фіонілли Нікітіної, Галини Онуфрієнко, Людмили Симоненко, Галини Циганенко та ін. Серед праць зарубіжних дослідників - роботи Їржі Їрачека, Девіда Крістала і Жана Дюбуа, Еріка Партріджа, Стюарта Берна Флекснера та ін. Наші окремі спостереження над ІЛ у масмедіа в межах першого етапу кафедральної НДР 06214 «Інтернаціональний лексичний ресурс у сучасній комунікації українською мовою в соціумі та професійній сфері» (2024-2027 рр, керівник НДР – доцент Галина Онуфрієнко) викладено в доповіді «Функціонування інтернаціональної лексики в масмедійному просторі» на ювілейній науковій конференції *«Актуальні проблеми інтернаціональної лексики в українській літературній мові»* (25.10. - 05.11.2025 р.) в Запорізькій політехніці до Дня української писемності та мови. Метою цього дослідження є аналіз чинників функціонування та адаптації ІЛПП на шляху до мовної норми в українському масмедійному просторі.

Керуючись дефініцією, запропонованою професором В. Акуленком, до інтернаціоналізмів відносимо слова, що запозичені з тим самим лексичним значенням з однієї природної мови в кілька (втім не менше трьох) неблизькоспоріднених мов [2, с. 63]. В українській мові (УМ) саме лексичними запозиченнями давньогрецького та латинського походження переважно представлена ІЛ, наприклад: *глосарій, еволюція, концепт, логіка, система, структура, студент, теорія, термін* тощо. У масиві активізованої нині ІЛПП чимало запозичень з різних європейських мов [2, с. 60], зокрема з англійської (*бізнес, грант, дрон, інфлюенсер, команда, маркетинг, мейнстрим, танк, тренд, харасмент*), німецької (*бліцкриг, масштаб, штаб,*

штраф, штурм), французької (бюрократія, лінгвістика, плакат, сюжет, шантаж).

Масмедійний простір у ХХІ ст. постає ледь не наймасштабнішим джерелом у соціумі для спостереження за функціонуванням інтернаціоналізмів. Як система, що охоплює і традиційні платформи (*друковані газети, радіо, кіно*), і новітні (*мережеві портали, соціальні мережі, цифрові видання*), масмедіа вельми активно впливає на плин мовних процесів, зокрема на закріплення ІЛПП в українському комунікаційному просторі. В умовах інформатизації та глобалізації медійна сфера не лише поширює й популяризує ІЛПП, а й бере участь у її швидшому і легшому адаптуванні в соціумі та водночас поступовому закріпленні в координатах мовної норми. Одним із надважливих етапів такого процесу є проходження слова від стадії сленгізму до загальновживаного. Сленг як відкрита мовна підсистема містить стилістично знижені, експресивні та інколи навіть фамільярні лексичні одиниці, які можуть проникати у загальновживану мову [3, с. 126]. Деякі запозичення спершу сприймаються як сленг або професійний жаргон. Наприклад, *снам* спочатку позначало торгівлю марку консервованого м'яса, а згодом набуло значення небажаного електронного повідомлення.

Процес адаптації ІЛПП в УМ охоплює фонетичні та морфологічні зміни, а інколи позначається розширенням семантичного поля. Так, іменники *блог* (від англ. *web log*, «веб-журнал») та *лайк* (від англ. *like*, «подобатися») швидко набули поширення як загальновживані завдяки масмедіа. Деякі з ІЛПП трансформували свої початкові термінологічні значення, наприклад: *курс* (від англ. *course*, франц. *cours*) нині позначає не лише освітню програму, а й валютний показник чи напрямок розвитку подій; *лайфгак/лайфхак* (від англ. *life* – життя та *hack* – трюк, хитрість), виникши в ІТ-середовищі та позначаючи простий й оригінальний спосіб розв'язання повсякденних проблем або оптимізацію різних процесів, згодом розширив поняттєвий зміст, охопивши в медійному просторі всі сфери життя завдяки блогам та YouTube-каналам з поширення корисних порад. Швидка й легка адаптація в УМ спеціального терміна *лайфгак* – переконливий приклад його входження у загальномовний обіг завдяки вельми активному використанню в медіа.

Отже, у ХХІ ст. масмедійний дискурс відіграє вирішальну роль в активізації функціонування ІЛПП та збільшенні локацій її використання в соціумі. Поступово втрата в ІЛПП ознак професійної сленговості та/або експресивного забарвлення набуває в УМ ознак унормованості: слова, що спочатку сприймалися як тільки вузькоспеціальні або стилістично марковані, завдяки доволі частотному і широкому використанню в медійному середовищі та соціальних мережах набувають функцій загальновживаних. Тож УМ в умовах потужного впливу масмедіа не лише збагачується новою ІЛПП, яка значно полегшує, пришвидшує й активізує практику міжкультурної

комунікації, але й адаптує ІЛП до власної мовної системи, формуючи сучасну норму та утверджуючи її в межах спільного міжмовного ресурсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акуленко, В. В. Основні етапи інтернаціоналізації словникового складу слов'янських мов [Текст] /В. В. Акуленко // Слов'янське мовознавство. – Київ. : Наук. думка, 1988. – С. 148-167.

2. Онуфрієнко, Г. С. Глосарій до навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням»: Навч. посібник для ЗВО [Текст] /Г С. Онуфрієнко – 2-ге вид., доп. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. – 148 с.

3. Мірошник, С. О. Поняття «сленг» та його сутнісні характеристики [Текст] / С. О. Мірошник // Закарпатські філологічні студії. – 2023. – Т. 3. – 27 – С. 124–128.